

ἔδρας ἐπιστροφῆν τῶν ἐπισκόπων, οἵτινες ὑπέκουσαν παραυτίκα. Ἄλλ' ὁ αὐτοκράτωρ συγχρόνως ἠδύδωκε νὰ διατάξῃ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς καθαιρέσεως τοῦ Κυρίλλου καὶ Μένονος, ἐν ᾧ τὸν πατριάρχην τῆς πρωτεύουσας αὐτοῦ ἐξώρισεν εἰς τινα μονὴν παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν· ἐκείθεν δ' ἀπέπεμψεν αὐτὸν, γενόμενος ἐχθρὸς αὐτοῦ μανιῶδης, ἐν ἔτει 432 εἰς τὴν μεγάλην ὄασιν ἐν Αἰγύπτῳ. Φερόμενος δὲ τῆδε κάκεισε διὰ τῶν ἐρήμων ἀπέθανεν ὁ ἀτυχὴς Νεστορίος περὶ τὸ ἔτος 440¹. Ἀλλὰ τὸ δόγμα του δὲν συνηραίνισθη μετ' αὐτοῦ, ἐπεὶ δὴ καίτοι ὁ αὐτοκράτωρ ἐπήνεγκεν ἔνωσιν μεταξὺ τοῦ Κυρίλλου καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας, ἡ δογματικὴ ἔρις ἐξηκολούθησεν ὑφισταμένη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Οἱ δὲ ὀπαδοὶ τοῦ Νεστορίου, ἐμμένοντες εἰς τὴν πεποιθήσιν αὐτῶν, ἐπορεύθησαν τέλος εἰς τὰ ἐνδότερα Ἀσίας, συμμεταγαγόντες τὸν ἐλληνοκτονικὸν πολιτισμὸν μέχρι τῶν ἐρήμων τῶν Ταρτάρων καὶ τῆς μυθώδους Σινικῆς. Ἔως τῆς σήμερον δὲ ὑφίστανται παρὰ τοῖς Κούρδοις καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἰνδοῖς χαλδαϊκαὶ χριστιανικαὶ κοινότητες φερώνυμοι τοῦ Νεστορίου.

Ἡ δὲ πτώσις τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἦτο κατὰ μῆκος μέρος ἔργον τῆς Πουλχερίας, ἐπεὶ δὴ εἰς ταύτης τὴν ἐμπάθειαν εἶχε τέλος ὑποχωρήσει ὁ ἀδελφός. Αὕτη δ' ἔκτισεν ἔπειτα ἐν τῇ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν συνοικίᾳ τῶν Βλαχεριῶν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, ἣτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μνημεῖον τῆς νίκης ταύτης τῆς ὀρθοδοξίας. Ἐν δὲ Ῥώμῃ Σζῆτος ὁ Γ' ὁ διαδεξάμενος τὸν Κοιλοστίνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 432, ἀνωκοδόμησε τὴν περὶ ὠνυμιον βασιλικὴν S. Maria Maggiore ὡς μνημεῖον τῆς αὐτῆς νίκης. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μεταπεισθεὶς Θεοδοσίος ἔκτισεν ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Κύριλλον τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μεγάλην ἐκκλησίαν τὴν ἐπονομασθεῖσαν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὀνόματος².

[Ἐπεται συνέχεια].

καὶ τὰ κέρδη, ἅτινα συλλέγουσι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διάσῃμοι αἰοῖδοι, εἶνε ἀληθῶς μυθώδη. Ἡ Πάτρις συνέρωνησε μετὰ τινος θεατρῶνος νὰ περιέλθῃ τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Ἀμερικῆς, ψάλλουσα δις καθ' ἑβδομάδα. Ἡ ἀντιμισθία αὐτῆς ὄρισθη εἰς 25, 000 φράγκων ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν. Ὁ θεατρῶνης προκατέβαλε 300, 000 φράγκων ὡς ἐγγύησιν, ὑπεχρέωθη δὲ νὰ ἔχῃ ἰδίᾳ δαπάνη εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἀπαραιμίλου αἰδοῦ αἰθούσαν καὶ κοιτῶνα ἐν ταῖς σιδηροδρομικαῖς ἀμαξοστοιχείαις, δύο μαγεῖρους, ὑπηρέτας κτλ.

1. Ἴδε τὴν ἱστορίαν τῆς περιέργου ταύτης συνόδου παρὰ τῷ Neander καὶ Hefele. Εἶνε δὲ ἐνδιαφέρουσα ἡ παραβολὴ τῆς ἀντιλήψεως τῶν γεγονότων παρὰ τῷ διαμακρομένῳ καὶ τῷ καθολικῷ ἐπισκόπῳ.

2. Μ α λ α λ α s XIV, 359.

Τελευταία ἐν τῇ
ΑΓΙΑΙ ΣΟΦΙΑΙ¹
τελετῇ.

[29 Μαΐου 1453].

Ἡ πληκτικωτέρα σκηνή, ἐξ ὧσιν τὰ χρονικὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλλάδος μνημονεύουσιν, ἔλαβε χώραν ἐντὸς τοῦ τεμένουσ τῆς ἁγίας Σοφίας, ὀλίγας ὥρας πρὶν ἢ τὸ γένος τῶν Γραικῶν παραδοθῇ εἰς τὸ τετρακοσιετὸς μαρτύριον.

Ὁ βασιλεὺς δυσελπιστῶν ἦδη περὶ σωτηρίας, ὅμως ἀποφασισμένος νὰ κυρώσῃ μὲ τὸ ἴδιόν του αἶμα τὴν μέλλουσαν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐξαγόρῃσιν, ἀφοῦ περιῆλθε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰ φορούρια, καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι πάντα εἶχον ἐν τάξει, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνωδευμένος ἀπὸ πολλοῦ στρατηγού, καὶ ἱερεῖς, καὶ ἀναρίθμητον πλῆθος λαοῦ, φωνάζοντος τὸ Κύριε ἐλέησον!

² Ἦτον ὄρθρος τῆς Κυριακῆς 27 Μαΐου 1453. Ὁ ἦχος τῶν κλαυθμῶν, ἡ βοή τῶν γυναικείων γογγυσμῶν, καὶ αἱ φωναὶ τῶν παίδων κατεσκέπαζον τὰς δεήσεις τῶν διακόνων, οἵτινες, ἐνώπιον τῆς ὠραίας Πύλης ἱστάμενοι, τὴν τελευταίαν ἦδη ἀνέπεμπον ἱκεσίαν ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ «ὕπερ τοῦ καθυποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ὀρθοδόξων πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον». Σύνολος ἡ κύκλω σκηνὴ ἐνέπνευε λύπην, πένθος, μελαγχολίαν· αἱ καρδίαι πάντων ἦσαν καταπεπιεσμέναι ὡσανεὶ ἐτελεῖτο ἡ νεκρώσιμος κηδεῖα ὀλοκλήρου γενεᾶς.

Ἡ ἐθιμοταξίς ἐξέλιπεν· αἱ κοινωνικαὶ ἀνισότητες διεσπείρασαν· οἱ δημόται συγκεχυμένως ποιοῦσι μετανοίας μετὰ τῶν πατρικίων, οἱ πένητες μετὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ κοινοῦ τάφου, πολλοὶ μετὰ πολιτῶν ἀδικαίους συμπεριπτύσσονται. Καὶ αὐτὸς ὁ πάνσεπτος Νεὸς, τὸ σύμβολον τῆς πάλαι ποτὲ κραταιᾶς Ὀρθοδόξιας, ἡ κατοικία τῶν αἰώνων, τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ καύχημα, νῦν γεφυρωμένος παντός πολυτίμου κοσμηήματος, καὶ ἀπεικιδευμένος αὐτῶν ἔτι τῶν πρὸς τὴν μυσταγωγίαν ἀναγκαίων σκευῶν, ἀφώτιστος, ἀκαλλώπιστος, σκυθρωπός, εὐτελισμένος, εἰκονίζει τὴν ταλαίπωρον Ἑλλάδα κατὰ τὸ δούλειον ἐκεῖνο στάδιον ἐν ᾧ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ὥρῶν γραμμέον ἦτο νὰ εἰσέλθῃ.

Ὅτω πλέον ἡ λειτουργία προχωρεῖ, καὶ προσεγγίζει τὴν ἀπόλυσιν, τόσῳ μᾶλλον αὐξάνει ἡ βοή τοῦ κλαυθμοῦ, καὶ ὁ κοπετός τοῦ λαοῦ διπλασι-

1. Ὁ νεὸς οὗτος ἦν ἀφιερῶμένος εἰς τὴν ὑπεράστην τοῦ Θεοῦ Σοφίαν, οὐχὶ δὲ εἰς γυναικᾶ ἀγίαν, ὡς ὑπέλαβον καὶ ἄχρι τοῦδε ὑπολαμβάνουσι πολλοὶ ἐκ τῶν τοῦ ὄχλου. Τὸ ἑρτολόγιον τῆς ἐκκλησίας ἀναφέρει μὲν γυναικᾶς Σοφίας καλουμένης, ἀλλ' ὁ νεὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντινίου οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὰς ἁγίας ταύτας.

Σ. τ. Δ.